

Op excursie met de Vogelwerkgroep van Het Gooi en Omstreken!

7 augustus 2005

Een vogel- en sfeerverslag van een gast en beginnend vogelaarster

Gelukkig... voor mij... deelt het bestuur van deze vogelwerkgroep in de Korhaan van maart 2005 mee, dat familieleden, vrienden en kennissen van leden ook welkom zijn bij diverse activiteiten van de vogelwerkgroep. Jan de Vlieg, vriend van mij, volgt dit welkom op en nodigt mij uit voor een excursie door: Noord Holland met vogels van de zee en de zoute slikken, het duin en van de zoete en zoute slikken, en binnenwateren onder begeleiding van Wim le Clerq en Bertus v.d. Bink.

Ik neem me voor, naast de vogelwaarneming, ook de sfeer van die dag goed op me in te laten werken en mee te nemen in de

verslaglegging.

Tot nu toe heb ik namelijk 2 typen vogelaars ontmoet: de fanatieke en ontspannen vogelaars en ervaren dat ik het meest léér en onthoud van die fanatieke vogelaars, maar dat ik emotioneel meer bij de vogelwereld betrokken word door de ontspannen vogelaar, die me rustig mee op weg neemt.

Ik vraag me dan ook af met welk type vogelaars ik vandaag te maken krijg.

Om zes uur in de ochtend, wanneer ik vanuit Utrecht op weg ben naar Jan, die in Soest woont, neem ik me voor me vandaag te richten op iedereen van wie ik wat kan leren over de vogels die we deze dag gaan zien.

Jan neemt me mee naar het station in Bussum Zuid, waar de groep zich om 7.30 uur verzamelt.. Een heldere lucht met het vooruitzicht op een zonnige dag is er dan nog niet, maar "we gaan lekker vogelen".... straalt van iedereen af.

Het vogelen begint al in de auto, op weg naar Den Oever, en dan weet ik dat ik met fanatieke vogelaars te maken heb.

Weilanden vol kievitten op weg naar het Zuiden, kokmeeuwen, grauwe gans, blauwe reigers, een buizerd, houtduiven, eksters, zilvermeeuwen, stormmeeuwen, bergeenden, een aalscholver in de lucht, spreeuwen, lepelaars en de zwarte vrouwen ook een prachtige regenboog!

Het bijzondere van het vogelen in de Wieringen

Om een uur of acht arriveren we in het gebied dat de naam Wieringen draagt in Den Oever. De begeleiders berichten al over dit bijzondere gebied in de voor aankondiging van deze excursie. Daarom eerst iets meer over dit bijzondere gebied.

Het eilandkarakter

Het bijzondere landschap en de rijke geschiedenis geven

Wieringen een geheel eigen karakter. Met uitzondering van Texel is er in de Kop van Noord-Holland of ergens anders in Nederland geen vergelijkbare plek te vinden. Vanwege het eilandkarakter woon je dan ook niet in....maar op Wieringen.

Een bijzonder landschap

Regen- en grondwater stroomt al van oudsher van de hogere keileemgronden via greppels of 'sjanen' naar de Waddenzee en de lager gelegen kogen aan de zuidkant van Wieringen. Het is bijzonder dat dit zoete water zo in een zout milieu terecht komt. Dit zie je in Nederland verder alleen op Texel. Het zorgt voor een gevarieerde begroeiing. De lagere delen aan de Waddenkant van Wieringen zijn een belangrijk gebied voor wadvogels. Tijdens de vogeltrek is Wieringen een drukbezochte pleisterplaats.

Omringd door verschillende soorten water

Wieringen ligt aan de Waddenzee, het IJsselmeer en aan het Amstelmeer, dat met het Noord-Hollandse binnenwater in verbinding staat. Aan alle kanten liggen havens, waardoor het een functie kan vervullen in drie heel verschillende circuits van watersport en professionele vaart. Deze combinatie komt in Nederland verder niet voor.

Bewoners

Momenteel wonen er bijna 8.300 personen op Wieringen. Ruim de helft daarvan leeft in Hippolytushoef, ruim een kwart in Den Oever en de rest verspreid over Westerland, Oosterland, De Haukes, Stroe, Wester- en Oosterklief en Waard-Nieuwland. De laatste tien jaar hebben zich ongeveer 300 nieuwe bewoners in het gebied gevestigd.

Doorsneden door de N99

Het mooie landschap van Wieringen is aangetast door de N99 die het voormalig eiland in de lengte in tweeën deelt. Vooral het stuk weg van Hippolytushoef naar het Amstelmeer verstoort het kleinschalige landschapsbeeld.

De kwetsbaarheid van de natuur

De afsluiting van de Zuiderzee, ingrepen in de waterlopen en de inlaat van water uit het IJsselmeer en het Amstelmeer bedreigen de bijzondere waterhuishouding van Wieringen. De met de zoet/zoutgradiënt samenhangende soortenrijkdom neemt zienderogen af. Ook andere waardevolle ecologische elementen, hoe klein ook, worden ondermeer bedreigd door steeds intensiever agrarisch gebruik.

De toekomst van Wieringen

In de Ontwikkelingsvisie voor Wieringen wordt gekozen voor het vergroten van de potenties van de toeristisch/recreatieve sector, met behoud van de ecologische waarden. Hiertoe behoort o.a. het graven van een Wieringer-randmeer om het eiland-idee te vergroten en de poort van Holland en het verdiept aanleggen van een deel van de N99. En dan nu snel naar mijn eigenlijke opdracht: het schrijven van een verslag van deze vogelexcursie.

Stopplaatsen

1. Haven van Den Oever

Een koude en veel wind daar in de haven, maar het blijft droog.

Met de telescopen op de schouders, verrekijkers om de nek, vogelboeken in de zak en pen en aantekenboekjes bij de hand, lopen ze (ik kijk er namelijk nog met ontzag naar...)lopen we stapje voor stapje, kijkend en turend naar de zandbanken, zee en de lucht. Heel prettig is die rustige gang van vogelaars. De volgende vogels worden waargenomen:

Visdiefjes, zwarte stern, futen, eidereenden, grote mantelmeeuwen, zilvermeeuwen, goudplevier, oeverlopers, kneuen in groepsverband, en zo'n 120 lepelaars aalscholvers als een "begrafenisstoet", bergeenden, knobbelzwanen, tureluurs, eidereenden, oeverlopers, meerkoet en...? kanoeten in zomerkleed... kluten, bergeenden in de rui, eksters, bontbekplevier, steenloper, witte kwik, wintertaling, kokmeeuwen en ook!: een regenwulp

2. Sluizen van Den Oever

We vertrekken daarna naar de sluizen van Den Oever. Zijn de "echte" vogelaars voldaan met de waarnemingen in de haven?

Ik denk het niet, want het enthousiasme is nog even groot. Wat me namelijk opvalt is dat er nauwelijks wordt gepauzeerd. Iedereen eet/drinkt zijn/haar broodje koffie/sinassap/of iets anders naast de auto tijdens het instappen of even tussendoor.

In de sluizen worden de volgende vogels waargenomen: Meerkoeten, kuifeenden en krakeenden.

We zijn er maar kort, omdat er weinig nieuwe vogels gezien worden en gaan al snel door naar de volgende kijkplaats. Over fanatieke vogelaars gesproken!

Maar dán ben ik ook nog helemaal niet moe! Mijn enthousiasme groeit alleen maar, omdat ik merk dat ik steeds meer zie en óók onthoud!

3. Onderweg en bij de

Kleiput...

Dit gebiedje ligt buiten de nieuwe waddendijk. Er zijn twee plasjes: Zandkes en de Kleiput. Deze gebiedjes zijn na de dijkverhoging van 1977-1981 in bezit gekomen van Natuurmonumenten. De Zandkes is ondiep en interessant voor steltlopers en eenden. De Kleiput is dieper en omgeven door een rietkraag.

Onderweg daar naar toe worden gezien: De rosse grutto, kopmeeuw en stormmeeuw, smelleke, kluut, scholekster, oeverlopers én de zwarte ruiter

en dan ook nóg.... de zilverplevier in zomerkleed..heel bijzonder volgens de vogelaars. Ik kan er ook naar blijven kijken! ook: het ringmusje en grote groepen wulpen,(met de snavel naar de gulpen) de boerenzwaluw en de witte kwikstaart.

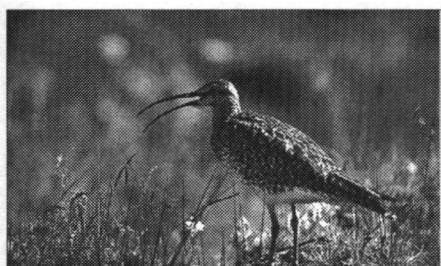
4. Op weg naar Stroe

Na het verlaten van de Kleiput gaan we op weg naar Stroe, ook

een plaatsje “op de Wieringen”. Prachtige “stekjes” zien we onderweg met benijdenswaardige huisjes en plekjes. Een omgeving die ik herken als dochter van een boer, die opgroeide in zo’n omgeving.

Onze chauffeur en begeleider Wim de Clerq geniet ook heel erg van deze rit en ziet zich in

gedachten hier al tijdelijk wonen. Er wordt herhaaldelijk gestopt bij het waarnemen van: een veld met zo’n 3000 wulpen, torenvalken, putters, patrijzen en grauwe ganzen.

5. Hippolyteshoef in het vogelreservaat Normerven

We klimmen naar boven naar een prachtig uitzichtpunt over een deel van de Waddenzee en groene weilanden. Hier maken we ook de groepsfoto.

Vogelaars zien niet, maar nemen wáár!

Waarnemingen op dit uitzichtspunt: zo’n 2500 bergeenden, bruine kiekendief (met jong), tureluurs, bonte strandloper, nijlgans, wilde eenden, kluten (met de snavel naar de snuuten... leer ik), krombekstrandloper, dwerg-

meeuwen, bonte strandloper, opnieuw een goudplevier in zomerkleed, strandplevier, nog een regenwulp, bontbekplevier, slobbeenden, rotgans, grauwe gans, nijlgans, opnieuw lepe-laars, grote gele kwikstaart, gazant, kievitten, grutto; s kleine mantelmeeuw, waterhoentje in het slootje en torenvalken, uitrustend op het stenen terras voor het water.

En dán slaat het noodlot toe voor een jonge bergeend: een grote mantelmeeuw heeft trek en kan zo’n jong bergeendje wel aan! De emoties van de meeste vogelaars, die dit gebeuren door de verrekijker continue blijven volgen, komen boven in uitdrukkingen, zoals: “ach.. kijk... wat gebeurt”... “ze gaat eraan”... “is ze al dood”... kijk nou toch”... “zo’n bergeendje heeft geen enkele kans”... is ze nou dood of nog niet?”.

Ik merk dat ik deze emoties nu weer niet zo goed kan volgen... ik vind dit gebeuren wel thuis horen in de natuur. Wat me wel opvalt is dat zo’n bergeendje op geen enkele manier wordt beschermd door de wolwassen bergeenden.

En ook... wat vogelaars noemen... “een misty bird: discussie onder professoren”! (een niet te definiëren vogel bij vogelaars) In zo’n situatie mag er absoluut

niet gegokt worden over het soort vogel! Tenslotte: het ziet daar zwart van scholeksters en: de waarneming van een witgatje

6. Natuurgebied Petten

Het begint te bewolken en ik heb voor vandaag wel even genoeg van het vogelen, maar dat gevoel wordt nog niet beantwoord door mijn mede-deelnemers.

Sommige deelnemers begeven zich direct hogerop achter de duinen, waar de wind intussen flink is toegenomen en de telescopen nauwelijks blijven staan. Ik blijf onder de duinenrij en daar worden nog de volgende vogels waargenomen:

grote stern,

opnieuw de zwartpoot ruiter,

grote mantelmeeuw en: de groenpootruiter

En daarna gaan we dan toch echt huiswaarts. Omdat ik achterin de auto zit en de “voorzitters” nog heel wat afbabbelen over de tocht en overige vogelervaringen, doe ik een beetje weg, rozig van de wind, moe van alle indrukken, maar gelukkig met deze bijzondere dag!

Jantje Leenders, Utrecht